

Ment-e a világ elébb?

VISSZHANG - LXIV. évfolyam, 1. szám, 2020. január 3.

Vajon múlhat-e egy választási törvényen a társadalmi igazságosság? – merengtem el Kozák Márton cikkén ([A hiányzó konzervatív minimum](#), ÉS, 2019/51-52., dec. 19.). Az igen derék szerkesztő és politológus nemegyszer állítja középpontba a rendszerváltás azon mozzanatát, amikor Tölgyessy Péter egyetlen nap alatt a választási törvénytervezet olyan változtatását vitte keresztül, amely túlhatalomhoz juttatja a parlamenti választáson még többséget sem szerzett legnagyobb pártot. Kozák Márton szerint a jelenlegi Fidesz-önkéntnek ez a lehetőség az alapja, ha úgy tetszik, oka. Merthogy ezzel a lehetőséggel sem Antall, sem pedig Horn nem élt, viszont Orbán annál inkább, és így volt képes leépíteni a fékeket és ellensúlyokat.

Mint ismeretes, 1994-ben a szocialista-szabad demokrata koalíció még a kétharmadnál is több helyet kapott a törvényhozásban a Kozák által elhibázottnak minősített választási rendszer szerint, és mégsem változtatta meg az alkotmányt. De nem azért, mert nem ismerte fel a lehetőséget, hanem más taktikai okai voltak. Ugyancsak nem vezetett be lényeges intézkedéseket, de nem azért, mert nem volt meg hozzá a minősített parlamenti többsége, hanem mert úgy érezte, nincsen meg a társadalmi támogatottság. És miután még egy egyszerű vizitdíjból is széles körű felháborodás született, a megígért reformoktól is elment a kormány kedve. Angliában az egy szavazattal többet kapó képviselő az egész mandátumot viszi, és így a szavazatok majdnem fele megy kárba, de az USA-ban sem egyszer fordult elő, hogy az elnökre kevesebben szavaztak, mint ellene. És akkor még nem beszéltünk arról, hogy az emberek többsége nem is megy el rendszeresen választani, s aki elmegy, az sem a valódi érdekei szerint adja a voksát, hanem a hatalom által a tömegkommunikáción keresztül manipulált érzelmei szerint. A lényeg tehát nem a jogrend (az csak felépítmény), hanem maguk a társadalmi viszonyok. A Horthy-rendszerben nem volt ez a mostani „átkozott” aránytalan választási rendszer, a parlamentáris demokrácia még a klasszikus módon működött. De ez nem akadályozta a hatalmat, hogy a nincstelenség, a tuberkolózis és a tekintetes urak országává tegyék hazánkat, hogy a zsidótörvényekről ne is szóljunk.

Kozák Márton Kölcseyt tagadja állítva, hogy „a haza nem derül fényre”. „Hol a nagyobb rész boldogsága?” – teszem hozzá én Vörösmartyval. Merthogy a Kozák által idézett World Justice Project (WJP) szerint „a hatalommegosztás magyarországi mértéke nem csak az uniós, de az unión kívüli kelet-európai országok (Ukrajna, Moldova, Észak-Macedónia, Albánia, Szerbia) átlagától is elmarad”. És ez akkora baj? Hiszen a hatalom még kevésbé oszlik meg Szingapúrban, Szaúd-Arábiában és a Maldív-szigeteken, mégis szívesen cserélnénk velük. Sok diktatúrában élő nép pedig nem élne úgy, mint mi, nem kér az európai parlamenti demokráciából. Milliárdok részesítik előnyben az anyagi jólétet a döntésekben való részvétel helyett. „Ment-e / A könyvek által a világ elébb?” – folytatnám a Vörösmarty-versidézetet, mert hiszen már Platón leírta a lehetséges államformákat, és azóta rengeteg mű született a demokrácia, a diktatúra, illetve a szakértői kormányzás előnyeiről, hátrányairól. Úgy látszik, mégsem sikerült megtalálni a megfelelő társadalmi formát. Mit szólnánk, ha holnap a magyarok Orbán Viktor fiát választanák meg az ország első emberének, s a bukott államelnök, Schmitt Pál pedig a feleségét indítaná a posztjáért? Merthogy a világ legdemokratikusabb államában Bush és Clinton esetében ez történt.